

Disputatio medica, casum aegri hernia laborantis exhibens ... / [Johann Martin Ehrlich].

Contributors

Ehrlich, Johann Martin, 1657-
Wedel, Georg Wolfgang, 1645-1721.
Universität Jena.

Publication/Creation

Jenae : Literis Krebsianis, [1684]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/vvvd4ymb>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DISPUTATIO MEDICA,

Casum Ægri

HERNIA

laborantis exhibens,

PRÆSIDE

GEORGIO VVOLFF-
GANGO WEDELIO,

Med. Doctore, Archiatro & Theoretices
Professore,

publico eruditorum Examini proposita

à

JOHANNE MARTINO Schlich /
Altenburgensi Misnico,

ad diem Septembr.

1684.

Horis Locoque consuetis.

JENÆ,
LITERIS KREBSIANIS,

DISPUTATIO MEDICA

de Causis Aegri

J. E. R. N. I. A

laborantis exhibens

P. A. S. S. I. D. U. S.

GEORGIUS VVOLEFF

GANGOWELLIO

Med. Doctor, Anatomiae & Theoretices

Professore

publico eruditionis Examinis proposita

JOHANNES MARTINUS

Alibi Professor

et ceteris

1784

Habes Locoque conclusis

F. & W. E.

LITTEAE KRESIANIS

Proœmium.

Multum interest, ut stationem suam teneat unaquæque corporis pars, munia sua sic explens, nec reliquis impedimentum concilians. Simulac verò hanc dimittit quæpiam, mox machinæ vitalis quædam inordinatio ac labes subsequitur.

Valet id non de duris solum, quibus *σπίς, εἶδος & ὀρθότης* primariò competit, velut totidem columnis & fulcris, quibus labascentibus, fractis vel ex cardine motis, desubitò movendi potentia, his organis absoluta, fatiscit; verum & de mollibus, & inter hæc maximè intestinis.

Hæc, quasi intus stantia dicta, ventre suo contenta esse oportebat, etiam anteriori facie, ubi murus officus firmior deest, mollioribus parietibus carneis & membranis involuta & defensa, & ipsa tamen tantò magis extuberant sæpe & alienos terminos affectant, quò longiora sunt, sexies circiter corporis longitudinem superantia.

Tacemus ut exitum quærant per janitorem, undecunquæ excusso coercente vinculo. Ipsum abdomen campus hic Martius est, quò excurrere eadem non rarò videas, seu viarum quædam angustia fugæ monstret occasionem, seu perrupto vallo id attentent. Exemplum hujus dum sistimus in proposito casu, à divino imploramus successum Numine!

Historia.

Adolescens XX. annorum, Temperamenti sanguineo-phlegmatici, habitus mollioris, cum ante biennium motu fortius agitatus & certatim fossam quandam transfiliendo fatigatus esset, domum redux sentit in scroto præter gemellos testes tumorem quendam indolentem sinistro latere emergere, primum magnitudine castaneæ, hinc nucis, imò pomi majoris, cum movendi imminutâ promptitudine; inde studiis diligentius operam navans rariùs motu digessit torporem, cibis delectatus grossioribus, brassicæ, carniùm infumatarum, suillarum, leguminum, esu, solâ ferè cerevisiâ contentus, neque corpus æquè à frigore defendens, sentit à pastu ordinariè dolorem gravativum abdominis, ad locum affectum protensum, inde verò tumor magis inflatur, cum tensione & torminibus circa umbilicum, nec prius conquiescit, quàm desidendi vel decumbendi quoque detur occasio. Dolores iidem à diutinâ sessione & corporis inclinatione ac motu continuato, tumor verò ab iracundiâ vel motu increfcit. Decubitu longiori retrocedit & quasi nullus est tumor, extraverso verò & caput quandoque dolet. Petit Consilium.

Reso-

Resolutio.

Effectus, historiâ præfenti expressus, HERNIA est generaliter nomine, speciali ὄρχοκήλη, seu hernia scroti dicta, quo ipso ab omnibus aliis speciebus, sub uno eodemque genere militantibus, distinguitur. Uti enim hernia, si latinam significationem, Sabinis debitam, spectemus, durum, monticulosum & asperum notat, propriè hoc loco in abdomine, impropriè paulò in gutture, ubi bronchocele audit; sin originem Græcam, ubi ramum significat, qui videtur quasi protrusus à trunco, res eodem recidit; Sic utrumque hîc visitur, tumor durus idemq̃ aliunde velut ramus protensus.

Omnis hernia nomen sortitur vel à subjecto, vel prædicato, quo ipso differentia specificæ consurgunt & interoscuntur statim. In nostro casu dum herniam scroti, seu enterocelen dicimus, ab herniâ quâcunque locali aliâ, non minùs ac duritie modis, ut herniâ aquosâ, carnosâ, flatulentâ, varicosâ, vel ipso nomine fit distinctio. Id verò ut ad diagnosin, sic ad prognosin & curationem quoque multum facit. Ruptura adest, uti Latine aliàs vocatur, rupturâ vel in continuitate, vel in contiguitate, rupturâ partis continentis.

Demonstrant id ex usitatis fontibus signorum I. ESSENTIALITER INHÆRENS, seu παθογνωμονικόν, tumor mentiri nescius, isque in se indolens & subitaneus, testibus gemellis contra in sinistro latere exortus, de quo & hîc valet, ubi tumor, ubi dolor, ibi morbus.

II. ESSENTIALITER CONSEQUENTIA symptomata idem confirmant, potissimùm ex actionibus læsis animalibus, seu imminutam movendi promptitudinem, seu dolorem gravativum ordinariè à passu ad locum affectum protensum, seu abdominis circa umbilicum tensionem & tristem sensum, seu hoc ipsum quoque circa meninges capitis expressum spectemus.

III. CAUSÆ prægressæ subscribunt, & præ aliis quidem saltus intempestivè institutus & frequentatus, cibi item grossiores & flatulenti, corporis in frigidatio & alia.

IV. SIMILITUDO denique ultimum momentum addit, cum tali modo decumbentes hoc affectu laborare lippis quoque & tonsoribus notum fit.

SUBJECTUM hujus morbi est scrotum, si quidem herniam ut tumorem reputemus, illud enim intumescit, sicque in dimensionibus suis augetur.

Est verò & scrotum de horum genere, quæ ut membrana contrahi & corrugari, hinc & dilatari possunt & solent pro modulo contentorum, qualia quidem in aliis varia occurrunt.

Sin Subjectum causæ lustrare velimus, non aliud nisi peritoneum est, ejusque processus lateralis sinister. Propriè enim scrotum est subjectum recipiens, cum tumor præsertim hic non sit immanens, non substantiæ scroti proprius, sed transiens, pro illapsu ponderis vel egressu.

SUBJECTUM ADÆQUATUM sunt intestina, proximè huic loco accumbentia & ordinariè ab his thermopylis seclusa, uti per mechanicam quoque notum est, per minores canales concedi posse transitum peculiarem, citra ad apertam portam pro aliis quibuscunque. Hic verò ampliori concessio spatii & pondere suo prolabantur mox intestina, & eodem ampliant sibi spatium, cum primis & ipsa magis expansa. Nominandum speciatim hinc ILEUM, quod & longissimum omnium, & lubricitate magis ad exitum pronum, & quod palmarium est, accubans huic regioni; Illud enim excidit, citra ullam *πρωκίτησαν*, quod proximum est, trudentibus vel cedentibus quoque superioribus.

Locus illapsus est processus peritonæi, quo mediante communicant cum reliquo corpore testes, extra mœnia quasi publica locati, latis illuc vasis spermaticis, & communi speciei usui & proprio testium dicatis. Processus concedit transitum his canalibus, & per accidens quoque intestinis,

stinis, factâ hîc locorum læsione particulari, nam & plura alia dantur, & vicina inguina etiam in viris, ut ut minus constantem, ramicem sustinent non raro.

CAUSA IMMEDIATA est decubitus intestinorum laudatus. Omnes siquidem tumores materiale aliquod possident, quod velut causa continens eosdem fovet, quo ablato tolluntur & ipsi. Triplex talis cum esse possit materia, fluida, vaporosa & solida, posterior hoc loco accusanda est. Omnis enim tumor fovetur ab intestino huc delabente, idque immediatè.

CAUSA MEDIATA PROXIMIOR est extensio peritonæi inæqualis. Extensionem vocamus, ut sic satis fiat, quibus vel ruptura, vel relaxatio saltim in causâ videtur. Medium hoc aliquod est præcipuè morbo conveniens, & utrumque complectens. Nunquam fieri potest hernia citra extensionem, eamque inæqualem. Inæqualitas hæc propriè herniam facit, seu protuberantiam; in statu enim naturali æqualiter obtensum undique visceribus infimi ventris visitur. Sique extensio fiat æqualis, sive per ætatem, exemplo adultorum, seu per morbum, exemplo hydropicorum, nulla fit hernia. Ubicunque verò inæqualitas talis manifesta in extensione observatur, ibi eadem sedem suam figit, seu in umbilico, seu inguine, seu scroto, seu aliis quoque his illis abdominis partibus.

Ita enim cessat munus hoc non infimum membranæ hujus, quo integumentum est proprium intestinorum, quod cum musculis cum habeat commune, nec illi extra omnem culpam sunt, tum aliis in spatiis definitis, relaxatis & inæqualiter tensis eorundem fibris membraneis, tum in nostro casu inferius ad pubem, quorsum & moles intestinorum reclinat magis, & ad exitum vasorum pro testibus perforatio datur.

Liceat speciatim & musculos laudare pyramidales, quorum usus inter alia est firmare basin musculorum reliquorum & unâ processus peritonæi, ne tam facile laxentur vel tendantur.

Inæqualis extensio est tum absolute & considerata in se, ibi facta, quorsum tendentium aliorum vis incubuit, tum respectivè. Consentiant enim in hoc anatomici & medici, disrumpi in herniâ hæc tunicam peritonæi internam, externam verò duntaxat relaxari. Id omne extensio inæqualis supplet & comprehendit.

MEDIATÆ CAUSÆ REMOTIORIS titulum subeunt omnia ea, quæ quocunque modo extensioni huic & consequenti prolapsui velificantur.

TEMPERAMENTUM ægri est sanguineo-phlegmaticum, cum landis in corpore cruditatibus & impuritatibus ferosis aptum natum, & ob id laxitati maximè conveniens; imò partium dispositio mollior & rarior, concurrente causâ violentâ, multum ad herniam confert.

ÆTAS consentit ipsa. Cum omnis ætas huic malo obnoxia esse potest, tum plerumque tamen infantes & pueri, ob texturam teneriorem, adolescentes & juvenes, ob licentiosam vitam & errores diætæ varios, frequentius sibi hoc malum accersunt, quod damno suo expertus non minus est æger.

HABITUS CORPORIS mollior fibrarum minus robur ac carniū denotat, unde facilior labes oboriri potest tam ab internâ humorum indispositione, quàm ab externis injuriis.

EX NON-NATURALIBUS accusandus venit **AER** frigidus, qui & in genere calorem concentrando, poros cutis occludendo, insensibilem transpirationem prohibendo, sanguinem coagulando, ad varios morbos corpus nostrum disponere potest, & speciatim intestinorum tono infestus est. Inde flatuum proventus largissimus, ac exacerbatio ramicis. Videas sæpe quietè degere herniosos, simul verò aeri frigido exponunt corpus, accendi dolorum faces, tumorem augeri, indurari, incarcerationi, & minitari symptomata horrenda alia. Idem longè magis fit in mollioribus, & tali temperamento, quali æger noster gaudet.

CIBUS & POTUS magnum morbo addidère mo-
men-

mentum. Cibi grossiores negotium faciunt archéo, minus obsequi calori & menstruo, διαίτησιν & σύγκρισιν instituentibus, nec promptè evolvuntur inde alimentariæ particulae, multum verò accumulatur recrementitia. Pingua, oleracea, leguminosa ex hoc censu sunt præcipua, flatibus producendis & gravandis intestinis aptissima. Ex hoc verò inflata magis, non contenta spatio pristino, novum affectant, extuberant, prolabantur magis, ut contra ea si tenuata subsident, contrahi amant magis secumque habitare.

Intemperantia ergò in victu cum morborum generatrix, tum nutrix amplissima etiam herniosis onerosa evadit & lugubris. Excessus omnis talis cruditates, cruditates flatus, flatus tumores, tumores dolores, singula obstructions & iliacam passionem facile inducunt herniosis. Accedit, quod non vini potu cruditates corrigere sategit, roborando sic calore, & præpediendis flatibus. Tacemus inde quoque laxari magis debuisse vincula.

MOTUS gemino vitio accusandus venit, excessu & defectu. In promptu affectus causa est potissima, motus excessus, saltus citatus cum violentiâ conjunctus, quando certatim fossam transilivit plus vice simplici, Vix ex adultis centesimus corripitur herniâ, citra hunc tyrannum, ut in tenellis quoque motus sui generis tensivi clamorum, & jectigationum malum hoc toto die producant. Motus talis herniæ autor est, tum nisu illo summo & conatu ad impellendum, unde diaphragmatis socium & sororians peritonæum intenditur magis, facileque laxationem vel rupturam subit; tum pondere & mole corporis gravioris, quod ut non labatur, periculosa tamen quoad hoc concussionem patitur, utrobique conjuncto violento impetu, quod sensus ipse testatur, si de loco in locum fossam transiliat quis, vel transilientem videat, abdomine non cincto vel munito, nec corpore aliàs satis robusto, vel jam dum disposito.

In defectu peccavit vitâ illâ sedentariâ, quæ affectui

quadrat quidem, eo ipso verò excernenda congerit magis, unde nec alvus respondet debite, nec transpirant fuligines ferofæ, sed in glandulis stagnant & cum mafsâ sanguineâ remiscuntur.

Imò violentia hæc motui conjuncta ad CAUSARUM PRÆTERNATURALIUM classẽ referri meretur, siquidem actu lædit magis, unde ut tussis, sternutationes vehementes, vomitus contumaces, alvi obstructions pertinaces indeque orti nisus coactivi, ac plura alia hujus mali certissimi auctores esse solent; sic & ipsa hæc exterior violentia.

A talismodi ac tantis causis productus affectus, non mirandum est, quod sequentia post se traxerit symptomata, quæ signorum loco habita explicanda nunc veniunt.

1. *Tumor subitaneus scroti* notat præternaturale contentum ibidem non natum, sed factum, & speciatim ab ingressu intestini per processum peritonæi.

2. *Tumor sensim increfcens* primùm castaneæ, hinc nucis juglandis, postmodum pomi majoris magnitudinem assequens, magis magisque dilatatum ductum ab incumbente volumine intestinorum, sicque perruptum magis parietem designat.

3. *Tumor indolens est*, ob æqualitatem læsionis majorem. Dolor enim omnis inæqualitatem tensionis sequitur & conjunctam habet; quæ si adsit, minor, vel nullus est, quod per solutionem continui in fieri & facto explicant communiter.

4. *Imminuta movendi promptitudo adest*, partim ob articulationem femoris per accidens ac consensum læsam, ob tumorem sensim sensimque adauctum, qui illam impedit; partim ob tensionem majorem, motu & decubitu gravium inductam, utrobique spiritibus magis fatigatis & impeditis.

5. *Sentit ordinariè à pastu dolorem gravativum abdominis, ad locum affectum protensum*, ob chyli evolutionem & διάξειον & σύνησειον impeditam, indeque confurgentes flatus dolorificos. Hi cum per intestinorum glomeramina

volvantur, ad locum affectum tanquam debiliorem pertinent quoque, ibidemque magis exprimuntur.

6. *Tumoris inflatio major, cum tensione & torminibus circa umbilicum*, debetur inflationi & obstructioni; flatus enim adacti distendunt colon & reliqua intestina, distenta majus occupant spatium & pondere suo fibras intestinales vellicant, sicque tanquam in centro tristem sensum exprimunt.

7. *Desidenti vel decumbenti levamen contingit*, cessante sic tendente pondere, & motu peristaltico seu circumpressorio liberiùs succedente. Imò *tumor sic recedit omnino*, concesso ob positum hunc corporis pristino spatio, quò pondus extraversum remeat.

8. *Exacerbatio dolorum à diutinâ sessione, corporis inclinatione ac motu continuato*, eidem adscribenda tensione, ponderi ac communioni intestinorum minus æquabili.

9. *Tumor à motu animi & corporis increfcit*. Illud ob spiritus efferatos, viis minùs patulis facilius in motu ordinario turbatis; hoc ob pondus gravius laudatum intestinorum, cæteroqui lubricorum, succussione illâ magis delabentium.

10. *Caput quandoque dolet, extraverso tumore*, tum ob vapores illos peregrinos, inæqualiter membranas afficientes, tum consensum nervorum sexti paris.

Perlustratâ nunc insigni hâc symptomatum turmâ, ad PROGNOsin faciendus est accessus.

In se affectus hic nullum lethalitatis metum incutit, intestinibus loco quidem alieno exceptis, ibidem tamen non extra archei folum & imperium penitus latis. Ast in adultis rebellis est, & sæpe incurabilis, ob indolentiam neglectus, sicque productus ut plurimum, præcipuè verò ob interpositam hiatus remoram naturalem, ipsis vasis genitalibus ad testes euntibus, & intestino illic p. n. inhærente. Nulla verò solutio continui curari potest, nisi extranea quævis unionem impediencia tollantur vel removeantur. Accedit diuturniore morâ velut callus quidam, sive con-

fuetudo potius. Nihilominus remoris illis ablati, dicendis remediis, visi sunt etiam adulti curati, eademque spes ægro integra esse potest.

Ab alterâ verò parte metuendum est, ne vel ruptura negligentia reddatur major, sicque ad motum inconueniens dispositio, vel incarcerata, obstetricante frigore, obstructione aliisque cavendis. Incarceratam verò vocamus, quando intestina non tam quoad continentem suam tunicam includuntur huic malæ mansioni, quàm quoad contenta scybala, ut provolvi nequeant penitus, occlusâ ob tumorem & duritiem extraordinariâ portâ, quâ eluctari eadem oportet, sicque iliacâ passione inductâ. Id enim si fiat, lethalis eventus accidere potest, quod tamen alius est loci.

Si, citra heroicam operationem ad remoram illam tollendam, curatio speranda fuerit, illud quoque LONGIUS temporis requirit spatium, unde *συνεπιθήσειν* facile solet & ad mortem usque comitari. Id verò cum variet secundum præsidia proponenda, liberum fuerit ægro, salutis suæ cupido, eligere quod magis ex usu est. Est enim hic morbus ex genere illorum, qui dum facile feruntur, nec periculum intentant majus, servantur in statu tolerabili, cæteroquin parum sanitati vel vitæ officiant.

MODUS EVENTUS erit ad salutem, vel in totum, repositis in pristinum locum intestinis, inque eo detentis, per deligationem & applicationem emplastrorum fortiter agglutinantium, membranarum tunicarumve tono roborato; vel in tantum, ut cessent symptomata à malo exacerbato oriunda, ipsum verò conquiescat & inducias incolumitati reliquæ præbeat.

CURATIO innixa methodo medendi ad indicationum modulum instituenda. CURATORIA pro diverso respectu variat; mala enim, quæ molestiam non fœnerant, seu non lædunt, suo modo sanitati quasi æquiparantur. Si ergò læsionem hanc intueamur, ex hujus regulâ vel ablationem completam meditabimur, curando intestino-

stinorum prolapsu hocce, vel incompletam, seu quasi talem, repositione & gestatione tolerabili solum procuratâ.

PRÆSERVATORIA, causis intenta, omnia illa attendere jubet, quæcunque vel tendere vel ampliare intestina possint, seu præcavendo, ne id fiat, seu auferendo fomitem, inprimis flatus.

VITALIS vires attendit dejectas, & tonum viscerum sibi restituit ac conservat.

Hanc in rem si consulamus institutos fontes, CHIRURGICUS inprimis herniosis salutem, si aliqua reliqua, certissimam promittit.

Prima cura sit REPOSITIONIS, quæ facilis quidem est, ut in nostro hoc casu, nullâ incarceratione præsentente, sed ut constans sit, non æquè. Altera, ut repositum maneat, longè potior.

Omnis igitur opera navanda, quò repositio intestini in abdominis cavitationem ritè & legitimè fiat, aliàs deligatio ex voto non contingit, nec motus perversus inde corrigitur.

Ut melius illud fiat, æger supinus in lecto vel alio loco conveniente ponendus est, capite quidem decliviori, cæteris verò partibus eminentioribus, unde clunibus pulvinar subjici potest. Hinc cruribus divaricatis locus affectus inspiciendus, sensim & molliter contrectandus, digitis & volâ manus oleo amygd. dulc. momord. vel alio unctis, donec intestinum prolapsum sensim sensimque in suum locum reducatur. Possunt etiam hoc fine linimenta emollientia, ex *unguent. dialtb. o^o ovar. aneth. bals. traumat.* aliisque illini, ut lubricatis partibus & discussis flatibus facilius fiat intrusio.

Ut verò repositum maneat, suademus i. DECUBITUM continuatum per aliquot hebdomadas, ut sic recubans pondere suo domi manere discat intestinum, & tempus concedatur coarctationi & consolidationi, quæ aliàs fieri minus potest. Facit hoc ad benè esse, si id æger velit & possit.

Observatum est idem non solum ἐκ προαίσεως, in juncto decubitu, verum quoque per accidens & præter expectationem, herniam, sed probè ligatam, curatam fuisse, cum ob fracturam ossis decumbendum esset longius, quod Helmontius meminit.

Opus est 2. **ROBORANTE EMPLASTRO**, quale est *empl. contr. ruptur.* seu *de pelle arietin. usit.* & imprimis 3. **DELIGATIONE**, quò per fascias tanquam vincula occludatur aditus, sicque ars levet naturam in firmando pariete debito.

Deligationem commendabimus duplicem, unam *suspensivam*, alteram *stringentem*. Illa duplex iterum est. Una cingulo constat latiori, ex panno xylinò, cum bombace interpassato, solo, vel ferro simul ad id conformato, quò firmetur hypogastrium circa inguina. Huic verò iterum antè splenium in pulvinaris modum compositum, lateri affecto respondens, adhæreat, & à perinæo ad lumbos ipsi cingulo illigetur.

Firmius idem reddit pro re natâ culcitra adhuc alia, in medio perforata, ut dimitti penis cum testibus, unoque tegmine subligaculi melius sic deligari & coerceri vagina queat. Variandum hoc pro partium illarum in ægro modulo.

Altera *ὑποζώματι*, quæ ad modum humeralium, Germ. ein Tragband / humeris utrinque suspendatur, sicque gestando onus scroti levet, firmetque.

Ast cum probè quidem hæc se gerant, quando æger deambulat, flexo verò corpore vel ipsâ sessione firmitudinis robur cedat, nec par sit occlusioni isti, cogitatum quoque est de alio modo, quem ob firmiorem detentionem *stringentem* nominavimus.

Stringens hæc deligatio solâ fit fasciatione, quando fasciâ lineâ aliquot ulnarum, longiorem enim esse oportet, circa lumbos cingitur corpus, affecto verò latere artificiosè circumvolvitur & decussatim traducitur extremum, sicque

que quasi nodum efformat, quo stringitur egregiè vagina, repetendo hoc ipsum, ex lumbis ad perinæum utrinque progrediendo, quo pacto & deambulare potest æger sine molestiâ, aliaque præstare munia.

Proponimus hæc singula ægro, ut commodius eligat, & ex *ἐπιφορῆα* approbet. Ita enim, si consolidatio plenaria speranda non fuerit, præcavere tamen elapsum potest, & supplere illud damnum internum artis hæc ope.

Cumque natura sit morborum medicatrix, quod nullo magis quàm solutæ unitatis exemplo videri potest, expectandum est, quantum conferre suo loco possit hæc secundum ipsius intentionem administrantibus. Sin pertæsus mali, & tenax sanitatis desideratæ integræ, non contentus palliativâ hæcce, graviolem curam non advesetur, ablegandus fuerit ad *ὀρχότομον* peritum, qui cum exsectione testiculi, citra metum impotentia, id præstet.

EX PHARMACEVTICO Fonte primo loco LENIENTIA se sistunt, magni usus in herniosis, quandoquidem alvo obstructâ congeruntur & regurgitant flatus, sicque tumorem inflant & augmentant; unde alvum apertam esse in his consultum est.

Cordi sit ægro, talibus *ἐυκοπρωτικαῖς* benedictis aliquando uti. Omnem verò obstructionem longiorem & dolorificam cum primis habeat suspectam.

Promovebunt alvum ex lubricantibus butyri assumptio largior, *ᾠ amygdalor. dulc.* cum jusculo avenaceo, *manna,* & *passula laxativa.* Ex stimulantibus & detergentibus *aloe-tica,* & alia.

℞. *aloes rosat.* ℞. *ear.* ā. ʒj.

croc. ʒis *aper.* ʒ℞. *anis.* gt. j. c. f. q. *elix. prop. laxat.*

F. l. a Pilulæ minimæ. S. *Eröffnende Pillen.*

℞. *crystall.* ʒri ʒ℞. ʒri *lat.* gr. viij.

res. scam. gr. iij *mac.* gt. j. M. F. Pulvis. D. ad chartam.

S. *Lind-Pulver.*

℞. *ess. fol. senn. rhabarb.* ʒii ā. ʒij. M.

D. in vitro. S. *Lind-Essenz.*

Ad hunc censum etiam spectant CLYSTERES, si-
cubi obstructiones facessant negotium, vel aliquod mini-
tentur periculum, sine ullo metu, imò certâ cum spe prompti
auxilii adhibendi. Citra tumultum enim ullum ac mole-
stiam emolliunt duras feces, demulcent tensa intestina ac
elutriant, unaque flatibus exitum pacatum monstrant, ut
mirandum sit, intuta à nonnullis hæc in herniâ præsidia
haberi.

*Rx. rad. althææ, lil. alb. malv. ã. ℥β.
fol. rut. ror. marin. meliss. ã. m. j.
flor. chamom. verbasc. lil. alb. ã. p. ij.
bacc. laur. juniper. sem. anis. ã. ℥j. fœn. grac. ℥iij.*

Coq in f q. ▽. f. Col. *Rx. ℥j. add.
elect. de bacc. laur. ℥j. mell. rut. ℥β. o lil. alb. ℥vj.
vitell. ovor. n. j M. F. l. a. clyfma.*

*Rx. rad. apii, malv. gram. ã. ℥iij.
herb. s. emoll. flor. verbasc. melilot. ã. m. β.
sem. perfol. fœn. grac. bacc. laur. ã. ℥ij.
caric. ping. n. vj. Coq. ex f. q. ser. lact. *Rx. Col. ℥x.
elect. diaphæn. ℥β o verbasc. ℥j. vitell. ovor. n. j.
F. l. a. Enema.**

Tacemus, in casu tumoris inducti & obstruentis, re-
siduum decocti clysteris in cataplasma aptari posse emol-
liens, exterius scroto affecto imponendum non minimo
cum successu, cum emollientia clysterum sint materia
prima.

Respondent his in stimulantâ alvo SUPPOSITORIA,
quorum usus etiam hîc locum aliquando habere potest,
apparatus verò cum in officinis sufficiens extet, non
opus est denuò præscriptionem fieri.

PURGANTIA tum præservandi sine, verno vel au-
tumnali tempore, ex usu esse possunt, tum curandi, si fors
ita ferat. Observatum quippe est, in herniâ *σιλεωδην* nihil
magis prodesse quàm opiata & purgantia, illa compescen-
tia archeum, hæc in viam ducentia cum juvamine.

Rx. *spec. diagalap.* ℥j. *scam. rosat. mag. g. g.* ā. gr. iij.
crystall. ꝑri ℥℔. ʒo *anis. gt. j.* M. F. Pulvis.
 D. ad chartam. S. Purgier Pulver.

Rx. *conserv. rosar. c. mann. rob passular.* ā. ʒj.
pulv. laxativ. veget. ℥j. *polychr. gr. iij. crem.* ꝑri ℥℔.
sir. de pom. laxativ. q. f. F. l. a. Bolus.

Cumque in laxitatibus ejusmodi membranarum lymphæ copia & qualitas plurimum momenti addat, tum ad ipsam lubricitatem, tum affluxum & *σύνου*, huic sufficient DIAPHORETICA, vi suâ halituosâ lympham in motum cientia, rarefacientia, dissipantia & per poros cutis expellentia. Imò hoc pacto depurato sanguine & discussis, ob affinitatem operandi, flatibus, consolidatio non leviter promoveri, symptomata verò arceri possunt.

Rx. *bez. Sial. gr. xv. mag. C. C.* ℥℔. ʒ *nativ. gr. vj. laud. opiat. gr. ℔.*
 M. F. Pulvis D. ad chartam. S. Schweiß Pulver.

Rx. *Ræ bezoard. essentif. M. S.* ā. ʒj.
ess. carm. ʒ *ʒci vin.* ā ʒ℔. M D. in vitro.
 S. zertheilende Mixtur.

Rx. *rob ebul. ʒj. ʒii Sial. cachect. g. xij.*
conch. ppt. ℥℔. cinnab. ʒii gr. iij. sacchar. q. f. M. F. Bolus.
 S. Schweiß Zuecker.

DIURETICIS abstergi amat amurca venarum, fluxilitas verò & serositas superflua alendoque corpori inconveniens educi, quo factò, minor pituitæ proventus torporem minorem intestinorum relinquit, eligendo inprimis magis polychresta, v. g.

Rx. *magist. oc.* ʒ, ꝑri ℥lat. ā. ℥j. *ʒonon. ℥℔. ʒo lign. sassafir. gt. j.*
 M. F. pulv. D. ad chartam. S. zertheilendes Pulver.

Rx. *ess. ʒii ꝑis. succin. ā. ʒj.*
 ʒo *lign. sassafir. gt. iij.* M. D. in vitro. S.
 Eröffnende Essenz.

Rx. *mixtur. antiscorb. us aper. Penot.* ā. ʒj. M. in vitro. S.
 Eröffnende Mixtur.

Complementum addunt ALTERANTIA & ROBORANTIA, non tam archeum universalem attendentia, qui cate-

roquin benè habet, & si vacillet, aliunde repetenda, quàm intestinorum & processus affectorum. SPECIFICA hinc, quæ putà indicationibus determinatis satisfaciunt, esse possunt duplicia, *carminativa* & *traumatica*, quibus *nervina*, *paregorica*, *adstringentia* aliaque ministrantia & secundaria includimus.

CARMINATIVA fanè omnem absolvunt paginam, quatenus & archeum irritatum placant, & discussis flatibus intestina, minori spatio contenta, domi manere discunt. Unde, *Helmontiano* experimento, optimum est, in reducendo tumore duro & inflato, vinum leviter bullitum cum *sem. 4. carmin.* & *coriandri ana*.

TRAUMATICA verò lympham alimentarem aptant, ut *γλιγγήνη* suâ gaudeat, sicque firmari magis laxæ membranæ & stringi possint.

Rx. *ess. contr. bern. Mich. zij. R. & Jis adstring. ʒß. M.*

D. in vitro S. Heilende Tructur.

Rx. *ess. traumat. Wedel. carminat. ā. ʒj. anodyn. ʒß.*

M. in vitro. S. Mixtur.

Rx. *∇ plantag. zedoar. gentian. traumat. ā. ʒj.*

magist. corallior. ocul. ʒ. ā. ʒß.

extr. torment. ʒii diaph. ā. ʒj.

sir. de sympb. Fern. cort. citr. ā. q. f.

M. F. l. a Potio. S. Stärck-Träncklein.

Rx. *rad. consolid. maj. aristol. O plantag. ulmar. ā. ʒij.*

herb. berniar. sanic. millefol. chamom. flor. hyper. balaust. ā. p. ij.

sem. 4. carmin. coriandr. sand omp. ā. ʒj.

oc. ʒ. ʒiv. nucist. n. j. Concis. contus. g. m. D. in ch.

S. heilende species.

Rx. *rad. onon. ʒß. fol. berniar. ʒij. sem. 4. carmin. persol. oc. ʒ. ā. ʒj.*

macis ʒj. sacchar. ad pond. omn.

M. F. Pulvis D. in scat. S. Stärck-Pulver.

EXTERNÆ, immediate loco affecto applicanda insignem ferunt opem, meritò hinc commendanda, tum balsamica traumatica, quæ vigorem archéo addunt, *bals. Hispanicum*; tum oleosa, ut quæ repositionem adjuvant, ubi præ

aliis

aliis ☉ *ovor.* & *momordice* optimè se gerit; tum emplastica, quæ firmant, conglutinant & roborant.

Facta sunt hinc Emplastra de pelle arietinâ, ad hernias *Fernelii*, *Weckeri*, *Empl.* ad ramices *Agricolæ*, *Grülingii*, *Schröteri*, *Jessenii*, contra rupturam *Felicitis Wurzii*, & alia.

Rx. *empl. contra hern. Myns.* ℥ij.

sem. persol. cumin. a. ℥j. *bacc. laur.* ℥℞.

pulv. stypt. Croll. ℥j. *gum. tacamahac.* ℥ij.

☉ *ovor. q. f. pic. naval. parum.* M. F. l. a. Empl.

S. *Bruchpflaster.*

Rx. *empl. contra rupt.* ℥ij. *magnet. A. S.* ℥iij.

☉ *aneth. carv. chamom. ℞ a. gt. iij. momord. q. f. M.*

F. Empl. S. *Heilpflaster.*

Agmen claudit DIÆTA, in rerum nonnaturalium legitimo usu comprehensa, quem merito æger noster attendere debet.

EX VITALI AER vitandus est frigidus & humidus, nervis enim & membranis simul & intestinis inimicissimus est. Eligatur purus, amœnus, temperatus, nullis obfitus inquinamentis aut aliis miasmatis imprægnatus, qui facile sternutationem excitare potest, herniosis cane pejus & angue fugiendam.

IN NATURALI CIBUS, cum suggerat succis vitalibus pabulum, sit εὐχρῶμα καὶ εὐπεπτόν, temperatus, boni succi pro optimi sanguinis generatione. Vitentur frigidi, flatulenti, crassi, leguminosi, incoctiles, oleracei, acres, falsi, panis non probè fermentatus, carnes fumo induratae, fructus æstivi & omne genus ciborum, quod ventrem constipare & flatus inducere aptum natum.

POTUS sit cerevisia, ab omni heterogeneitate feculentâ libera, non recens, nec acescens; medicata etiam ex herbis traumaticis & roborantibus usum habebit egregium. Vinum, imprimis rubrum, tam adstringendi, quam roborandi fine, maximè erit conveniens & stomacho gratissimum.

IN ANIMALI MOTUS quieti oppositus, modera-

tus & parcus suadendus: ut enim taceamus communes noxas, in nostro casu nil magis prolapsui intestinorum velificatur, quàm motus. QUIETI ergò potius indulgendum est, ita tamen ne obstructions pariat, atque calorem nativum obruat. Hinc leniter & æqualiter omnes partes exerceat, & nullo tempore modum excedat. Equitatio, saltatio, cursus per loca declivia, eò, quòd corporis viscera quassent, summo vitentur studio. Elevatio oneris gravioris, jaculatio & quicquid musculos & ligamenta extendere & rumpere valet, procul absit. A clamoribus & vociferationibus maximè sibi caveat, quæ omnia peritonæum tendunt & exercent gravius.

SOMNUS cum animalium facultatum quies sit, vires restauret, & dolores mitiget, ægro commendatus esse debet, ut sufficiens sit, non immoderatus, ut sic alterna requies etiam intestinis quietem vel ipso decubitu concedat. VIGILIAE productæ exulare debent.

EXCRETA assumtis respondeant & curiosè inprimis alvi munus cordi habeatur, ut non cesset, vel, si id fiat, admo- neatur lenientibus laudatis.

In ANIMALI, ANIMI PATHEMATA omnia dictamen sanæ mentis sequantur. Vitet æger iram, quæ sanguine circa cor effervescente humorum varias commotiones excitat. Animi sui sit compos & placidus. Pellat timorem, nec dolor adfit.

Soli Deo Gloria.

Fert ars auxilium, rumpantur ut ilia, presens
 Solamen misero ferre parata loco.
 Hanc tu dum solers tibi conciliare laboras,
 Felicem studiis experiere brevi.

Boni ominis & acclamationis
 ergo scrib.

Præses.